

Antropologie vizuální kultury

1. Rozdíl mezi výtvarným uměním a vizuální kulturou – a mezi dějinami umění a teorií VK

Výtvarné umění: architektura a urbanismus, sochařství, malířství, kresba a grafika, užité umění, fotografie, performance, video a nová média

Vizuální kultura: kromě „vysokého“ umění zahrnuje rovněž lidové a „nízké“ formy kultury, je motivována zájmem o vizuální formu, která nyní převládá v médiích, komunikaci a při šíření informací

2. Teorie VK – základní definice

- Nicolas Mirzoeff: „taktika pro studium funkcí světa uskutečňovaná skrze obrazy, zobrazení a vizualizace, spíše než skrze texty a slova“
- Martin Irvine: analýza „vizuální mediace“ nebo „vizuální reprezentace“; naše vizuální zkušenost je však vždy „kontaminována“ ne-vizuálním (ideologie, texty, diskurzy, náboženská vyznání, „vizuální kompetence“ atd.)
- Norman Bryson: „dějiny obrazů“, sémiotický výklad zobrazení

3. Teorie vizuální kultury a příbuzné akademické obory

<http://www.georgetown.edu/faculty/irvinem/CT510/VisualCulture-TheoryMap-Disciplines.html>

4. Reflexe výtvarné kultury

- dějiny výtvarného umění
- umělecká kritika
- programové texty
- (sebe)reflexe umělců
- obecnější teorie vycházející z vyhraněných filosofických, estetických, psychologických, sociologických... kritérií

5. Rozšiřování předmětu dějin umění

- Uměleckoprůmyslové hnutí, 2. pol. 19. stol.
- Alois Riegl, *Die spätrömische Kunstindustrie*, 1901
- George Kubler, *The Shape of the Time*, 1962
- Michael Baxandall: period eye – dobové oko, 1972
- The new art history: vliv poststrukturalismu
- Hans Belting, *Konec dějin umění (Das Ende der Kunstgeschichte?)*, 1. vyd. 1983), *Obrazová antropologie (BildAnthropologie)*, 2001)

6. „Prehistorie“ vizuálních studií

- Historikové umění: Aby Warburg, E. H. Gombrich, Georg Kubler aj.
- Josef Čapek: zájem o „nízké“ kulturní formy, např. spis *Nejskromnější umění*
- František Kovárna: spojení estetických, uměnovědných i antropologických přístupů
- Bohumil Markalous: založení *eidiky* – vědy o zraku, edice *Zrak*

Seznam konkrétních témat oboru vizuální studia

Zdroj: James Elkins, *Vizuální studia. Skeptický úvod* (přetištěno in: *Možnosti vizuálních studií*, s. 246)

pohlaví a sexualita, Las Vegas, Hollywood a Bollywood, znázorňování smrti a násilí, mezinárodní letiště, firemní sídla, nákupní centra, současné umění videoart a instalace, transgenické umění, umělecké předměty z Bali pro turisty, bakelit, panenka Barbie, festival Burning Man, současné kabinety kuriozit, těžítka, historie bójí, cukrovinky Pez a Sen-Sens, mikroskopické sochařství, nádobí pro mimina, krajky, mramorované předsádky, reprodukce viktoriánských prstýnků v obchodech firmy Claire's, nekalé PR „AstroTurf“, hry *mah jongg* ze slonoviny, Monopoly, které se hrají pod vodou, záznamy filmů o bezpečnosti a ochraně zdraví z padesátých let, e-mailová přáníčka, *tamagoči*, interiérové vybavení restaurací, hodiny s kočičkou, světélkující nátěry, vánoční ozdoby z východní Evropy, sádrové odlitky chrličů, ghanské rakve tvaru kuřat a lodních motorů, santerijské sošky, růžoví plameňáci a jiné trávnickové dekorace, minigolf, aboridžinské malby k prodeji, kargo kulty, plakáty a letáky z devatenáctého století, knižní ilustrace, dětské knížky, pasy a úřednické formuláře, jízdenky, mapy, mapy tras metra a autobusů, krabičky cigaret, popelníky ztvárňující turistické atrakce, mnohá témata z oblasti fotografie včetně výstavek rodinných fotografií, gay porno z období *fin-de-siècle*, Daguerrova diorámata, první snímky blesku a koní v trysku, historie dírkových kamer a ženská fotografie od Julie Margaret Cameronové přes Claude Cahunovou, Diane Arbusovou, Nan Goldinovou až po Sally Mannovou a Catherine Opieovou.⁸

Reflexe d'ila

Diego Velázquez, Las Meninas, 1656-57

Variace: Pablo Picasso (1957), Richard Hamilton (1973)
Teor. diskuze: Michel Foucault, Svetlana Alpers, Michael Fried

Marcel Duchamp, ready made
Kolo bicyklu, 1913; Fontána, 1917

René Magritte

Zrada obrazů, 1928-29; Procházky Euklidovy, 1955

Andy Warhol, Brillo Box, 1964, 1969
Teoretická diskuze: Arthur C. Danto

Jiří Kolář: proláží
 Rozhovor pana B. s panem R. v nebi (Pocta Baudelairovi)

Jeff Koons, Slon, 1995
Jiří Surůvka, Teddy Bear, 2002

